Kvinden og Samfundet

Udgivet af Dansk Kvindesamfund.

Nr. 9. | Kontor: Nørregade 33, St. | 27. Februar 1900. | Udgaar hver Tirsdag. | 16. Aarg.

Julie Laurberg.
Fotograf.
Hotel du Nord.
Indgang ad Porten. Elevator.

Tandlæge
Frøken Anna F. Hansen,
Frederiksborggade 34.

Tandlæge
Fru Tofte-Siesbye,
Amagertorv 31.

Christine Søeborg
Kjøbmagergade 16 II
Salon for Frisering, Hovedbade og Haararbejde.
Telefon 19536.

Læge Emmy R. Neukirchs
Tandklinik 1—3.
56, 1., Nørre Farimagsgade.

Redaktionen træffes hver Torsdag fra Kl. 2—4 paa „Dansk Kvindesamfund"s Kontor, Nørregade 33, St.

Klager over Uregelmæssighed i Forsendelsen bedes stilet skriftligt til Postvæsenet — hjælper dette ikke da til Bladets Kontor.

Dansk Kvindesamfunds Møde om Fabrikloven.

Frk. **Anne Bruun** aabnede Mødet og udtalte Haabet om, at kom der end forskellige Meninger frem om dette Lovforslag, de saa alligevel maatte samles i en harmonisk Tone paa dette Møde. „Spørgsmaalet er af saa indviklet Art, at alvorlige og tænkende Kvinder nok kan have forskellig Opfattelse. Staar vi end ikke alle som Fabriksarbejdersker, saa staar vi som arbejdende Kvinder, og vi ved ikke hvad der kan ramme vore Børn, derfor maa vi staa Last og Brast med hinanden.

Fik vi Kvinder Adgang til at deltage i det politiske Liv — saa gik det maaske lidt anderledes end det nu gaar. Partihensynet blev ikke det afgørende, vi vilde dømme med vor egen Samvittighed og se med vore egne Øjne."

Hr. **Frederik Bajer** overtog Hvervet som Ordstyrer, ønskede mere Lys end Varme — at Mødet ikke skulde blive alt for hedt, — og henstillede til Talerne ikke at sige noget, som var sagt af en anden, med mindre de kunde sige det meget bedre.

Kontorchef **Meyer** indledede da med en længere Redegørelse for Fabrikslovgivningen i andre Lande og fandt det rigtigt, at „D. Kv." havde ønsket at diskutere dette Lovforslag, i særlig Grad fordi dette for første Gang i dansk Lovgivning beskæftiger sig med Kvinders Arbejde. „Naar Forslaget her har givet Anledning til stor Diskussion, da er det fordi det her hjemme betyder en større Fjærnelse fra det, man hidtil har anset for gældende Ret — mens man i Udlandet er gaaet videre Skridt for Skridt.

Ser vi bort fra det formelle, bunder disse Lovbestemmelser om Beskyttelse for Kvinder i et dybt Krav om ikke at ødelægge Kvinderne. Med Hensyn til Paragraf 7 kan der dog stilles den Fordring til Samfundet, at det under en eller anden Form giver Erstatning, en Opgave for Fabriksudvalget, der maa se at komme til en Løsning af dette Spørgsmaal.

Med Hensyn til den 10 Timers Arbejdsdag kan spørges, om der er Anledning til at gøre Forskel paa Kvinder og Mænd, om Lovgivningen her skal drage Grændserne —. Jeg mener, at der er god Anlednig dertil. Kvinderne har ringere fysisk Styrke, og de har deres Hjem at passe. Dette medfører en Arbejdstid, der gaar ud over de normale Kræfter. Af Hensyn til Kvinderne og til den opvoksende Slægt maa Samfundet bestræbe sig paa ikke at tvinge Kvinderne til at forsømme Hus og Hjem. Og Kvinderne kan ikke selv fastsætte deres Arbejdstid. Vi ønsker Fagorganisationerne alt godt, at de maa vokse sig stærkere og stærkere; Hovedvægten ligger dog paa, at det næppe i en overskuelig Fremtid vil lykkes Kvinderne herigennem at opnaa kortere Arbejdstid. Hertil kommer deres Stilling i Stat og Kommune — vi ønsker dem Indflydelse her hurtigst mulig, — men der er faktisk lange Udsigter.

Alvorlig Betydning har dog Frygten for, at Beskyttelseslovgivningen skal indskrænke Kvinders Erhverv. Udlandet viser Svingninger i Udviklingen — særlig for Fabriksarbejderne; disse gaar fra Fabrikerne, naar Arbejdslønnen er høj, altsaa naar Mandens Indtægter er tilstrækkelige i Hjemmet — men Udviklingen gaar ogsaa i Retning af en tiltagende Anvendelse af Kvindearbejde. Løsenet maa være: Døren op for Kvinders Adgang til alle de Erhverv, de egner sig til.

Kan Forslaget hos os føres igennem kræver Fabriksinspektionen en Omordning. Fabriksinspektørerne maa være mere end Mennesker, om de skal kunne virke fuldt ud fyldestgørende her. Og de arbejdende Kvinder kan stille en særlig Fordring om et kvindeligt Element i Inspektionen. Der gives mange Tilfælde, hvor en Kvinde kun kan spørge i fuld Fortrolighed, naar det er en Kvinde, der giver Svaret."

Fru **B. Berg Nielsen** talte under livlig Tilslutning varmt for Beskyttelse af Børn og unge Mennesker, men havde Betænkeligheder ved Lovbeskyttelse og Undtagelseslove for voksne Kvinder. Da Fru Berg Nielsens Indlæg i Debatten kræver et udførligere Referat end dette Nummer kan afse Plads til, maa vi vente med dette til næste.

Birkedommer **Poul Svejstrup** fandt, at er man Tilhænger af Fagorganisationerne saa skal man være varsom med Hævdelsen af den personlige Frihed i andre Forhold, thi her maa den personlige Frihed være udelukket for Solidaritetens Skyld.

Ministeren bør takkes for dette Lovforslag. Det er vel et Spørgsmaal om 10 Timers Arbejdsdagen vil faa videre praktisk Betydning. Der er dog saa mange Omraader, hvor Kvinderne kan tage fat — men hvor de endnu ikke har (en Stemme i Forsamlingen: „nævn"!) der er Handelsvirksomhed, Haandværkervirksomhed, — og skulde nogen derfor blive udelukket fra at være Bagere og Typografer — saa kan de jo gaa til disse Erhverv."

Fru **Berg Nielsen** vilde til Paastanden om, at Fagforeningerne udelukkede den personlige Frihed svare: „nej, nej, nej! Det viste sig jo sidste Sommer, at hver eneste Fagforening skulde vedtage, om de vilde slutte sig til Overbestyrelsen eller ikke. Fagforeningerne har vedtaget deres Love selv, den Indskrænkning de har af den personlige Frihed, har de selv valgt.

Vi Kvinder har ingen politisk Ret — derfor maa vi holde paa hvad vi har, den fri Sammenslutning. Kvinderne maa tage sig sammen; i sluttet Trop arbejde sig op, og vi behøver ingen Lov for at holde dem nede. Jo færre Erhverv vi har at vælge imellem, des mere maa vi holde paa dem vi har."

Frk. **Anne Bruun**: „I Folketinget kan vi ikke komme med Spørgsmaal, — men vi kan vel her. Dette Lovforslag er præget af en saa ensidig Tankegang, at det tydeligt ses, Mændene har været ene derom.

Mandfolketankerne træder stærkt frem i Paragraf 8: de kvindelige Arbejdere skal holdes adskilte fra Mændene under Maaltiderne, i Par. 10: paa Folkekirkens Søn- og Helligdage maa Kvinder ikke arbejde. Mener Mændene, at Kvinderne virkelig skulde trænge saa haardt til Hvile, — men Mændene ikke, paa Folkekirkens Søn- og Helligdage? Paragraf 6 taler om Arbejder, der er skadelige for Sundheden — eller Sædeligheden — for Kvinderne, men undersøger man Motiverne til denne Bestemmelse — hvad det er for Sædelighedsforstyrrelser man frygter — saa staar der ikke et Ord derom.

Hvad er da det for Virksomheder, hvor de voksne Kvinders Sædelighed kan tage Skade? Lovforslagets Paragraf 7 siger, at hun skal være fri for at arbejde. Kan der ikke tænkes en Paragraf, at Fabrikerne ikke maa lukke Døren i, men at hendes Plads vedblivende skal staa hende aaben, og hvorfor ikke give en Lov for, at en Mand skal sikre sin Hustrn, hvad hun behøver, naar hun ligger syg. Hvorfor faar Manden Lov til at lade sin Hustru udføre Arbejde inden hun kan? Kan man lave Undtagelseslove for voksne Kvinder, hvorfor saa ikke ogsaa en Undtagelseslov for Manden? Og dertil en saadan, at han af sin Ugeløn skal bringe tilstrækkeligt til sit Hjem og ikke betragte den som Lommepenge til sit eget Behov."

Fra Frk. **Marie Luplan**, der var forhindret i at være til Stede, var kommet Brev. Hun ansaa denne Beskyttelseslov for at være en lille Ulykke eller et stort Misgreb. Fra visse Synspunkter kunde den være god og human, men vilde være et Slag mod Kvindernes Krav om Ligestilling for Loven.

Folketingsmand **J. Jensen** anerkendte Fru B. Berg Nielsens stærke Ord om Fagforeningerne. „Men en Anerkendelse af Fagforeningernes Betydning udelukker jo ikke, at Loven kan hjælpe med til at fremme det, vi ønsker at fremme. Vi ser i dette Lovforslag et første Skridt i Retning af at begrænse ogsaa den voksne Mands Arbejdstid. Det forholder sig ikke saaledes, at Mændene snedig vil forbeholde sig selv Arbejdet, — men naar den Tid begrænses, hvor Fabrikerne udnytter Arbejdskraften, gavner det den hele Arbejderklasse. Ser man praktisk paa Sagen, saa betyder de rejste Indvendinger saare lidt; — vi skal ikke opgive at gøre et Forsøg paa at faa Lovforslaget om den kortere Arbejdstid til ogsaa at gælde for Mændene, men vi tror kun ikke, at det nytter noget, — men vi hilser alligevel dette Lovforslag som et Skridt i den rigtige Retning. Man kan beklage, at der ikke foreligger detaillerede Oplysninger fra Udlandet, — men man kan dog se, at Loven ikke har virket skadelig, var der fremkommet væsentlige Ulemper, var det jo kommen frem, og vi kunde da være betænkelige ved at foreslaa den her."

Folketingsmand **Sv. Høgsbro** vilde gøre opmærksom paa, at „selv om den danske Lovgivning har store Forsyndelser paa Samvittigheden overfor Kvinderne, — saa kan man ogsaa gøre en Skælm Uret. Loven paabyder en Mand at sørge for sin Kone, ogsaa